

Grondwettelijk Hof

**INFORMATIEVE NOTA
BETREFFENDE HET ARREST NR. 139/2015**

Met uitzondering van de bepaling die het statuut regelt van de magistraten die waren benoemd in verschillende rechtbanken, is de wet tot hervorming van de gerechtelijke arrondissementen en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op een grotere mobiliteit van de leden van de rechterlijke orde, grondwettig.

Het Grondwettelijk Hof oordeelt dat de wet die de gerechtelijke arrondissementen en de regels betreffende de mobiliteit van de magistraten, met uitzondering van één bepaling, in overeenstemming is met de Grondwet. Het Hof vernietigt alleen de regel betreffende de benoeming van rechtswege van de magistraten die vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet waren benoemd bij verschillende rechtbanken. Zowel de regels voor hun nieuwe aanwijzing als de waarborgen waarin de nieuwe wet voorziet voor de toegevoegde magistraten die, zoals zij, in verschillende rechtbanken waren benoemd, moeten, volgens het Hof, op hen worden toegepast.

Het Hof oordeelt overigens dat alle beslissingen die door de korpschefs worden genomen over zowel de interne als de externe mobiliteit van magistraten, niet alleen moeten worden gemotiveerd, maar ook de nadere regels voor de toepassing van de mobiliteit moeten omschrijven.

Bij zijn arrest nr. 139/2015 van 15 oktober 2015 heeft het Grondwettelijk Hof zich uitgesproken over de wet van 1 december 2013 tot hervorming van de gerechtelijke arrondissementen en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op een grotere mobiliteit van de leden van de rechterlijke orde. Het Hof vernietigt één enkele bepaling van de wet en doet een voorbehoud van interpretatie gelden met betrekking tot een andere.

De bestreden wet bepaalt opnieuw, in de zin van een uitbreiding, de rechtsgebieden van de verschillende parketten en rechtbanken: voortaan zijn er geen 27 gerechtelijke arrondissementen meer, maar 12. Zij regelt ook de gevolgen van die gewijzigde rechtsgebieden voor de verdeling van de magistraten over de verschillende parketten en rechtbanken, wat betekent dat de regels inzake mobiliteit van de magistraten opnieuw moeten worden vastgelegd. Zij bepaalt dat aan hen opdrachten kunnen worden toegekend. De wet behandelt verder nog de nadere regels voor de aanwijzing van magistraten in het kader van de in het geding zijnde hervorming, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de situatie van de magistraten die zijn benoemd vóór de inwerkingtreding van de wet en die van die welke worden benoemd ná de inwerkingtreding ervan. De wet regelt ook het statuut van de toegevoegde magistraten die reeds waren benoemd in het rechtsgebied van de hoven van beroep, in zoverre die categorie van magistraten uit de nieuwe wet verdwijnt.

Het Hof vernietigt artikel 152 dat bepaalt dat magistraten die vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet waren benoemd in verschillende rechtbanken van eerste aanleg van het rechtsgebied van eenzelfde hof van beroep, <wat niet voor alle magistraten het geval was>, van rechtswege benoemd zijn in de nieuwe parketten of rechtbanken.

De nieuwe wet schaft de categorie van de toegevoegde magistraten af, die waren benoemd op het niveau van het rechtsgebied van een hof van beroep en niet bij één specifieke rechtbank binnen dat rechtsgebied. Zij konden hun ambt dus uitoefenen in verschillende rechtbanken behorende tot dat rechtsgebied. Die magistraten zijn van rechtswege benoemd, zoals hun pas benoemde collega's, in hoofddorde bij één parket of één rechtbank, en in ondergeschikte orde in één of meerdere rechtbanken of parketten op het niveau van het rechtsgebied van het hof van beroep. De nieuwe wet bepaalt dat elke aanwijzing buiten de rechtbank waarop de benoeming in hoofddorde betrekking heeft, in onderling overleg tussen de betrokken korpschefs moet worden geregeld, en na de betrokken magistraat te hebben gehoord; de gemeenschappelijke beslissing bepaalt de nadere regels van de aanwijzing; de aanwijzingsbeschikking moet de redenen van de mobiliteitsmaatregel opgeven, en die aanwijzing geldt slechts voor een hernieuwbare periode van ten hoogste een jaar; ten slotte wordt, wanneer men niet tot een akkoord komt of in geval van weigering, de beslissing genomen, naar gelang van het geval, door de eerste voorzitter van het hof van beroep of de procureur-generaal bij dat hof.

De magistraten die vóór de wet van 1 december 2013 waren benoemd bij verschillende rechtbanken, genieten die waarborgen niet terwijl zij, volgens artikel 152 dat wordt vernietigd, zijn onderworpen, zoals de twee andere voormelde categorieën van magistraten, aan dezelfde nieuwe aanstellingsvoorwaarden.

Het Hof oordeelt dat dit verschil in behandeling niet verantwoord is. De vroegere toegevoegde magistraten werden immers zoals de vroegere magistraten benoemd in verschillende rechtbanken, oorspronkelijk benoemd in het rechtsgebied van het hof van beroep. Vervolgens stelt het Hof vast dat, indien men die verschillende regeling zou handhaven, de korpschefs die bevoegd zijn om over een mobiliteitsmaatregel te beslissen, verplicht zouden zijn een onderscheid te maken tussen de regeling die van toepassing is op die magistraten en die welke van toepassing is op de toegevoegde magistraten en de recent benoemde magistraten van eerste aanleg, terwijl beide categorieën gemeen hebben dat zij benoemd zijn op het niveau van het rechtsgebied van het hof van beroep en onderworpen zijn aan een mobiliteit die zich uitstrekt tot dat hele rechtsgebied. Het Hof vernietigt bijgevolg artikel 152 van de wet, maar handhaaft de gevolgen ervan tot de inwerkingtreding van de bepalingen die de wetgever zal moeten aannemen om de Grondwet in acht te nemen, waarbij die handhaving geldt tot 31 augustus 2016.

Het ontbreken van de vereiste toestemming van de magistraten die aan een mobiliteitsmaatregel worden onderworpen en de modaliteiten betreffende die maatregel, die ook in de beroepen worden bekritiseerd, worden door het Hof als grondwettig beschouwd. Immers, hoewel de wetgever niet de toestemming vereist van de betrokken magistraten bij de nieuwe mobiliteitsregels, heeft hij wel in diverse maatregelen voorzien die ertoe strekken ze te betrekken bij de mobiliteitsmaatregelen die worden overwogen en, in voorkomend geval, in nieuwe rechtsmiddelen tegen die maatregelen.

De rechtsmiddelen die kunnen worden aangewend door een magistraat die het voorwerp uitmaakt van een mobiliteitsmaatregel, worden geregeld in de wetten van 15 juli 2013 « tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de tucht » en van 18 februari 2014 « betreffende de invoering van een verzelfstandigd beheer voor de rechterlijke organisatie ». Het Hof brengt in herinnering dat, krachtens de wet van 15 juli 2013, bij de tuchtrechtbank onder meer het beroep aanhangig kan worden gemaakt dat door magistraten wordt ingesteld tegen een als ordemaatregel verholde tuchtmaatregel, waarvan

zij zich het slachtoffer achten. Tijdens de parlementaire voorbereiding werd uitdrukkelijk bevestigd dat, tot de verholde tuchtstraffen waarvan de tuchtrechtbank kennis kan nemen, ook « de verborgen tuchtmaatregelen [behoren] die betrekking hebben op de mobiliteit van de magistraten ».

Overigens biedt de wet van 18 februari 2014 een magistraat aan wie wordt opgedragen zijn ambt uit te oefenen in een ander arrondissement dan dat waarin hij in hoofdorde is benoemd of aangewezen, de mogelijkheid om tegen die maatregel een beroep tot vernietiging in te stellen voor het directiecomité waaronder hij ressorteert. Tijdens de parlementaire voorbereiding van die wet werd erop gewezen dat, in het kader van dat beroep, de redelijkheid van de mobiliteitsbeslissing zou kunnen worden beoordeeld.

Ten slotte houdt het Hof rekening met het arrest nr. 138/2015 van 15 oktober 2015, waarbij het artikel 34 van de wet van 18 februari 2014 heeft vernietigd : enerzijds, omdat die bepaling in een beroep tegen de beslissingen genomen op grond van artikel 100 van het Gerechtelijk Wetboek voorziet, maar niet tegen de beslissingen genomen op grond van de artikelen 90, 151 en 153 van hetzelfde Wetboek; anderzijds, omdat de manier waarop het beroep thans bij dat artikel is georganiseerd niet aan de vereisten voldoet die worden gesteld om dat beroep als een jurisdictioneel beroep te kunnen kwalificeren. Niettemin heeft het Hof de gevolgen van het vernietigde artikel 37 van de wet van 18 februari 2014 gehandhaafd tot de inwerkingtreding van de door de wetgever aan te nemen nieuwe bepalingen, en uiterlijk tot 31 augustus 2016.

Daaruit volgt dat, tot die datum, de magistraten die het voorwerp uitmaken van een mobiliteitsmaatregel waarop het voormelde artikel 37 van toepassing is, het door die bepaling georganiseerde beroep kunnen instellen. Na die datum moeten zij het voordeel kunnen genieten van het jurisdictioneel beroep dat de wetgever dient te organiseren overeenkomstig het arrest nr. 138/2015.

Wat ten slotte de nadere regels voor de aanwijzing van magistraten betreft, ook al bepaalt de wet enkel uitdrukkelijk dat die nadere regels expliciet door de korpschef moeten worden omschreven wanneer zij betrekking hebben op externe mobiliteitsmaatregelen, toch stelt de vereiste van motivering, meer bepaald in het licht van de behoeften van de dienst, de korpschef die een interne mobiliteitsmaatregel overweegt niet ervan vrij ook de nadere regels ervan te omschrijven. In een voorbehoud van interpretatie onderstreept het Hof dat de vereiste van motivering als logisch gevolg heeft dat elke beschikking tot interne of externe mobiliteit uitdrukkelijk de nadere regels ervan moet omschrijven, zo niet zouden de toetsing van de evenredigheid van de maatregel en de eventuele uitoefening van rechtsmiddelen onmogelijk worden.

Deze informatieve nota, opgesteld door de referendarissen die met de persrelaties zijn belast en door de griffie, bindt het Grondwettelijk Hof niet. Uit de aard zelf van de samenvatting, bevat zij niet de in het arrest noodzakelijk opgebouwde redeneringen noch de specifieke nuancerings van het arrest.

Het arrest nr. 139/2015 is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof, www.grondwettelijk-hof.be (<http://www.const-court.be/public/n/2015/2015-139n.pdf>).